

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Igora Ksenicza
pt. „Współpraca władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy w latach
1999-2014 (Cooperation of local and regional authorities of Poland and
Ukraine in 1999-2014)” (Poznań 2016, ss. 307), napisanej pod kierunkiem
prof. UAM dr hab. Anny Potyrały.**

Jednym z głównych założeń procesu transformacji systemowej w Polsce było zdecentralizowanie administracji państwa i oparcie jego podstaw na samorządzie terytorialnym. W wyniku realizacji tego procesu w dwóch etapach (w roku 1990 reaktywowano samorządowe gminy a w 1998 r. powiaty i województwa) zbudowano samorządowy podsystem administracji publicznej, który funkcjonuje w oparciu o zasadę pomocniczości. W dużym uproszczeniu oznacza to, że posiadające osobowość prawną (a tym samym i ustawową niezależność) jednostki samorządu terytorialnego uzupełniają rządowy podsystem administracji publicznej w realizacji wielu zadań na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych. Przejawem tej niezależności jest też prawo gmin, powiatów i województw do współpracy z zagranicznymi władzami lokalnymi i regionalnymi. Jest to szczególnie ważne w kontekście obecności Polski w Unii Europejskiej i realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Warto podkreślić, że przez kilka lat polskie gminy współpracowały przede wszystkim z samorządami Niemiec, Czech czy też Słowacji. Położenie geopolityczne Polski wskazuje jednak także innego ważnego partnera do tej współpracy - władze lokalne i regionalne Ukrainy., zwłaszcza po przyjęciu założeń idei partnerstwa strategicznego. Z tej perspektywy należy podkreślić wagę problemu badawczego zrealizowanego w rozprawie doktorskiej mgra Igora Ksenicza. Jest to problem ciekawy i aktualny, ale też bardzo potrzebny. Jednocześnie dostrzegam, że autor rozprawy jest dobrze predestynowany do jego realizacji jako doświadczony pracownik samorządowy (zatrudniony obecnie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego) a zarazem od lat realizujący tak bliską Mu (ze względu na losy rodziny przesiedlonej w ramach akcji „Wisła” w 1947 r. z Łemkowszczyzny na Ziemię Zachodnie) problematykę badawczą poświęconą Ukrainie, historii jej administracji i polityce zagranicznej. Podkreślając wagę zrealizowanego problemu badawczego należy też dostrzec trudności w jego realizacji ze względu na różne modele administracji w Polsce i na Ukrainie, oraz nie ukrywajmy słaby postęp, mimo dość dużego wsparcia ze strony specjalistów z Polski w kreowaniu podsystemu samorządowego u naszego wschodniego

sąsiada. Ocenę rozprawy pragnę przedstawić w czterech aspektach, które dotyczą jej tematu, struktury i zawartości merytorycznej, wykorzystania dokumentów źródłowych i literatury naukowej oraz stosowanych metod badawczych.

I Temat rozprawy, jej przedmiot i cele

Wyżej stwierdziłem, że autor rozprawy dokonał trafnego i atrakcyjnego wyboru problematyki badawczej, zarówno z poznawczego jak i praktycznego punktu widzenia. Następująco określił jej przedmiot: *Przedmiotem rozprawy jest współpraca władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy w latach 1999-2014. Odnosząc się do powyższych rozważań, temat pracy można sformułować również w następujący sposób: lokalny i regionalny wymiar strategicznego partnerstwa polsko-ukraińskiego. Takie określenie akcentuje przeniesienie tego partnerstwa ze szczebla państwowego na subpaństwowy (s.8).* Prezentując przedmiot rozprawy autor ma pełną świadomość, że trudno dokładnie określić skalę współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy, ponieważ w większości przypadków, tj. gmin i powiatów nie jest ona oficjalnie skatalogowana. Na podstawie dostępnych źródeł ocenia ją w granicach 450-470. Podkreśla też, że jeszcze większe kłopoty występują z oszacowaniem współpracy niesformalizowanej (niepotwierdzonej dokumentami). Skalę zjawiska, czyli sieć powiązań społeczności lokalnych i regionalnych ocenia jednak jako dużą, gdyż angażują ona tysiące Polaków i Ukraińców (s.9).

Nie budzi wątpliwości zakres czasowy ujęty w temacie rozprawy, a obejmujący lata 1999 (wprowadzenie drugiego etapu reformy administracji w Polsce, czyli reaktywowanie powiatów i utworzenie samorządowych województw) – 2014 (deklarowane przez rząd Arsenija Jaceniuka rozpoczęcie reformy decentralizacyjnej na Ukrainie).

Formułując cele pracy mgr Igor Ksenicz posiłkował się funkcjami nauki o stosunkach międzynarodowych sformułowanymi przez Jacka Ziemowita Pietrasia: opisem, wyjaśnianiem, prognozowaniem, rekomendacją i popularyzacją. Zatem cele rozprawy zawarł w opisie, w tym analizie i ocenie współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Na bazie tego zamierzał sformułować prognozy rozwoju polsko-ukraińskiej współpracy terytorialnej oraz przedstawić wnioski dotyczące jej efektywności w kontekście strategicznego partnerstwa Polski i Ukrainy. Zakładał również, że rozprawa przyczyni się do tak potrzebnej na Ukrainie promocji idei dyplomacji samorządowej (s.12).

Dla zrealizowania zakładanych celów autor rozprawy postawił aż 9 pytań badawczych, które dotyczą, w dużym uproszczeniu, dwóch grup problemów: uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy oraz praktycznych aspektów tej współpracy.

Pytania z pierwszej grupy dotyczą: różnic w systemach administracji publicznej Polski i Ukrainy, konsekwencji tych różnic dla współpracy międzynarodowej władz lokalnych i regionalnych, ale też różnic ustawowych dotyczących współpracy w samorządzie polskim (między gminami, powiatami i województwami samorządowymi), czy też wpływu władz centralnych (ich decyzji) na ograniczenia współpracy międzynarodowej władz lokalnych i regionalnych. Do tej grupy należy zaliczyć pytanie związane z wpływem wydarzeń z lat 2013-2014 („Euromajdan”, aneksja Krymu przez Federację Rosyjską, konflikt w Donbasie, powołanie nowego rządu ukraińskiego deklarującego wprowadzenie reformy samorządowej) na relacje władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Druga grupa pytań odnosi się do: obszarów polsko-ukraińskiej współpracy terytorialnej (w tym ich perspektywiczności), przesłanek instytucjonalizacji tej współpracy i rozwiązań instytucjonalnych najbardziej adekwatnych dla praktycznej strony realizacji współpracy polskich i ukraińskich jednostek subpaństwowych.

W oparciu o przedstawione cele i pytania badawcze pragnął autor udowodnić kilka podstawowych założeń, bowiem nie sformułował wprost tradycyjnych dla tego typu prac hipotez czy tez badawczych (pojawiają się te kategorie dopiero w zakończeniu). Jakie są zatem te założenia? Pierwsze, można je traktować jako generalne, podkreśla wagę współpracy władz lokalnych i regionalnych jako elementu współczesnych stosunków polsko-ukraińskich ze względu na zbliżenie społeczeństw obu państw oraz uzupełnienie relacji międzypaństwowych o tematy niepodejmowane na szczeblu międzyrządowym. Niemniej dalej przyjmuje, że współpraca terytorialna jest mało istotna z perspektywy polityki zagranicznej prowadzonej przez rządy Polski i Ukrainy a aktywność współpracy na szczeblu państwowym odbija się na współpracy władz lokalnych i regionalnych. Następnie autor zakłada, że polskie doświadczenia w budowie samorządu terytorialnego przekazywane partnerom ukraińskim, nie są przez nich wykorzystywane, podobnie ma się rzecz z absorbowaniem przez ukraińskie władze lokalne i regionalne środków UE w ramach współpracy terytorialnej. Pomimo tych niekorzystnych doświadczeń oraz marginalnej roli we współpracy transgranicznej aktywnych w przeszłości euroregionów, przyjmuje, że to polskie samorządy są dla ukraińskich władz lokalnych i regionalnych łącznikiem z instytucjami europejskimi (s.13).

Treść poszczególnych rozdziałów posłużyła magistrowi Igorowi Kseniczowi do weryfikacji pytań i założeń badawczych. Realizowany w taki sposób temat rzeczywiście wpisuje się – jak to podkreśla – w nauki o polityce i subdyscyplinę jaką jest nauka o stosunkach międzynarodowych. Natomiast mam wątpliwości, czy w zaprezentowanym przez autora rozprawy ujęciu tematu wpisuje się on szczególnie do zagadnienia systemów politycznych (s. 14). Sądzę, że bardziej korzystne było by włączenie go problematyki badawczej określanej jako administracja publiczna. Mimo tej uwagi nie mam

wątpliwości, że autor rozprawy jest dobrze merytorycznie przygotowany do podjęcie niełatwego wyzwania badawczego.

II Struktura rozprawy i jej zawartość merytoryczna

Recenzowana rozprawa składa się ze Wstępu, czterech rozdziałów i Zakończenia. Odnosząc się do treści Wstępu należy podkreślić, że zawiera on wszystkie niezbędne elementy: przedstawienie tematu i jego uzasadnienie, przedmiot i cele badawcze, wykorzystane metody badawcze, omówienie podstawowych źródeł i literatury przedmiotu oraz struktury rozprawy i treści poszczególnych rozdziałów.

Pierwsze trzy rozdziały należy potraktować jako wprowadzające, gdyż stanowią swoiste „oprzyrządowanie” dla praktycznej strony współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy, zaprezentowane w rozdziale czwartym rozprawy. W rozdziale pierwszym autor przedstawił podstawowe pojęcia dotyczące władz lokalnych i regionalnych oraz samorządu terytorialnego a zarazem specyfikę administracji terenowej w obu omawianych państwach. Nie wdając się w szczegółową analizę treści tego rozdziału można stwierdzić, że stanowi on dobrą podstawę (także w sferze historycznej) do pokazania podstawowych różnic w roli poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w Polsce (gminy, powiaty i województwa) i jednostek administracyjno-terytorialnych na Ukrainie (wsie, osiedla, miasta, rejony, obwody) w realizacji zadań na rzecz społeczeństwa i zaspakajaniu ich potrzeb. Należy też podkreślić, iż autor świetnie rozumie przeszkody jakie stoją na drodze do zbudowania na Ukrainie autentycznego samorządu terytorialnego, zarówno te wynikające z mentalności społeczeństwa, jak i zagrożeń zewnętrznych ze strony Rosji. Można odnieść wręcz wrażenie, że ta problematyka go fascynuje i prezentuje ją dość szeroko, starając się tym samym usprawiedliwić niezbyt imponująca skalę współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy.

Dostrzegam wagę rozważań zawartych w rozdziale drugim rozprawy dla zrealizowania problemu badawczego, gdyż ustawodawstwo polskie i ukraińskie wpływa zarówno pozytywnie jak i negatywnie na realizację idei współpracy międzynarodowej jednostek władz lokalnych i regionalnych obu państw. Inspirację dla podejmowania rozstrzygnięć w tym zakresie stanowią też zaprezentowane wybrane akty prawa międzynarodowego, które zwłaszcza w przypadku polskiego samorządu znajdują swe odzwierciedlenie w ustawach, ale też i Konstytucji. Słusznie autor rozprawy wykazał w tym rozdziale, że polskie jednostki samorządu terytorialnego mają dużą swobodę w prowadzeniu własnej „polityki zagranicznej” oraz przystępowaniu do międzynarodowych zrzeczeń społeczności lokalnych i regionalnych, podczas, gdy współpraca transgraniczna w warunkach ukraińskich jest jedną z polityk państwowych (s.105). Nie pominął w swych rozważaniach także ważnych dla współpracy transgranicznej Polski

i Ukrainy inicjatyw i projektów: INTERREG, PHARE, Polska-Białoruś-Ukraina. Wpływały one niejednokrotnie na nawiązanie pierwszych kontaktów pomiędzy jednostkami władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy.

Swoiste dopełnienie rozważań wprowadzających znajdujemy w rozdziale trzecim rozprawy. Poświęcił je autor instytucjonalizacji współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Jeśli przyjmiemy za prof. Józefem Kukułką, że instytucjonalizacja to tworzenie trwałych i celowo współdziałających zespołów oddziaływań międzynarodowych, to zaprezentowane w tym rozdziale instytucje i zespoły, zarówno te bilateralne (np. Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Rada Koordynacyjna do spraw Współpracy Międzyregionalnej, Polsko-Ukraińskie Forum Samorządów, Konwent Współpracy Samorządowej Polska-Ukraina), jak i wielostronne (np. Euroregiony *Bug i Karpaty*, Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, Zgromadzenie Regionów Europy, Konferencja Władz Lokalnych i Regionalnych Partnerstwa Wschodniego) wniosły duży, chociaż trudny do jednoznacznego oceny wkład w inspirowanie współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Wspomniana trudność wynika w dużej mierze z rozwoju sytuacji politycznej na Ukrainie ale też i istniejącego otoczenia geopolitycznego państw, którym poświęcono problem badawczy. Można jednak wysunąć tezę, że gdyby nie to instytucjonalne „oprzyrządowanie” to poziom współpracy zaprezentowany w rozdziale czwartym nie miał by nawet takiego zasięgu.

Zasadnicze znaczenie dla zrealizowania problemu badawczego, ale też i oceny recenzowanej rozprawy posiada rozdział czwarty. To w nim dokonał mgr Igor Ksenicz merytorycznej oceny zjawiska współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Ze względu na brak precyzyjnych danych dotyczących rozmiarów współpracy przeprowadził w kwietniu i maju 2016 roku badanie ilościowe w obu państwach z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety internetowej, który został rozesłany do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w Polsce (gmin, powiatów, województw) oraz władz lokalnych i regionalnych na Ukrainie, szczebla rejonowego i obwodowego z prośbą o przekazanie ich do rad szczebla wiejskiego, osiedlowego i miejskiego. W badaniu wzięło udział 467 jednostek samorządu terytorialnego z Polski, w tym 255 gmin wiejskich (16%), 86 gmin wiejsko-miejskich (14%), 45 gmin miejskich (19%), 21 miast na prawach powiatu (32%), 55 powiatów (17%) oraz 5 województw (31%). W XXI wieku ta forma zyskiwania informacji jest jak najbardziej uprawniona, jednak ta liczba odpowiedzi nie jest zbyt imponująca, a w przypadku władz lokalnych i regionalnych z Ukrainy (odpowiedzi udzieliły tylko 124 podmioty) budzi wręcz zdziwienie. Pojawia się zatem pytanie o ich reprezentatywność, z czego autor rozprawy zdaje sobie sprawę i pisze wprost, że w przypadku Ukrainy wyniki nie są reprezentatywne. Przyjmuję tłumaczenie mgr Igora Ksenicza, że studiuje zaocznie a zarazem pracuje poza uczelnią w wymiarze pełnego etatu, lecz muszę zapytać, czy nie powinien w tej sytuacji

skorzystać ze źródeł wywołanych, czyli przeprowadzić rozmów (nawet telefonicznych) z wybranymi przedstawicielami samorządów polskich oraz władz lokalnych i regionalnych Ukrainy. W ten sposób bardziej uwiarygodniłby prezentowane zestawienia i wnioski.

Mimo tych zastrzeżeń można uznać, że nawet te ograniczone badania mają swoją dużą wartość i pozwalają na uzyskanie odpowiedzi na wiele zaprezentowanych pytań badawczych, chociaż wnioskowanie na ich podstawie obarczone jest pewnym ryzykiem. Nie wdając się w szerszą analizę prezentowanych wyników warto zwrócić uwagę na kilka ustaleń autora rozprawy. Po pierwsze 2/3 polskich jednostek samorządu terytorialnego, które wzięło udział w badaniu deklarowało, że prowadziło w przeszłości współpracę zagraniczną, w tym 159 jednostek (51%) deklarowało współpracę z podmiotami ukraińskimi (s.194, 198). Po drugie największe „nasycenie” kontaktami z Ukrainą wśród polskich samorządów występowało w województwach: podkarpackim (23), wielkopolskim (22), lubelskim (20), małopolskim (16) i śląskim (14). Na drugim biegunie były województwa: lubuskie i podlaskie (3), zachodniopomorskie (2) i kujawsko-pomorskie (0) (s.199). Warto wreszcie zaprezentować, wśród różnych przedstawionych przez autora rozprawy wskaźników znamionujących współpracę, lub będących w sferze życzeń polskich samorządów, najbardziej pożądane obszary współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi Ukrainy: sport i turystyka, wymiana doświadczeń samorządowych, wsparcie mniejszości polskiej, kultura, integracja europejska, nauka i edukacja, rozwój regionalny, gospodarka, ochrona środowiska (s. 202). Podobne obszary współpracy wymieniane były przez ukraińską administrację terenową: wymiana doświadczeń samorządowych, gospodarka komunalna, rozwój regionalny, wymiana młodzieży, transport (s.205).

Wiele pouczających, odrębnych danych prezentuje autor rozprawy w odniesieniu do współpracy transgranicznej i odbywającej się poza obszarem transgranicznym oraz współpracy władz regionalnych Polski i Ukrainy. Zwłaszcza w tym ostatnim przypadku autor rozprawy posiłkował się innymi badaniami oraz dokumentami programowymi organów samorządowych. Potwierdzają one, że wszystkie województwa współpracowały lub współpracują z partnerami ukraińskimi, zwłaszcza z władzami obwodowymi. Są województwa, które posiadają po kilku partnerów z Ukrainy (np. województwo lubelskie posiada ich 6).

Oceniając rozważania merytoryczne zawarte w rozdziale czwartym rozprawy należy też podkreślić, że jej autor zaprezentował je w sposób wysoce kompetentny jako praktyk samorządowy a zarazem nie stronił od formułowania ocen i przedstawiania wniosków, które mogą mieć dużą wartość użytkową dla procesu pogłębienia współpracy władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Wiele z tych wniosków dotyczy także braków w instytucjonalnym wsparciu dla tej współpracy. Wobec tego prezentuje bariery dotyczące dalszej współpracy: finansową (*potencjalnych źródeł finansowania samorządowych*

projektów polsko-ukraińskich jest relatywnie dużo, niemniej są one rozproszone a ich procedury skomplikowane; są to relacje „Kopciuszka i Pięknego Królewicza (s. 278-279); trudności w przekraczaniu granicy. Kreśli też trzy potencjalne scenariusze polsko-ukraińskiej dyplomacji samorządowej: pozytywny, neutralny i negatywny. Zdaniem autora rozprawy najbardziej prawdopodobny jest scenariusz neutralny, czyli utrzymany zostanie obecny poziom aktywności: relacje będą miały charakter przede wszystkim oficjalny i „kontaktów międzyludzkich”, obecny we współpracy będzie transfer doświadczeń, przy czym ukraińskie władze lokalne i regionalne nie będą miały szans na ich wdrożenia, co będzie powodowało frustrację. Kolejne relacje partnerskie, z uwagi na wyczerpywanie się formuły współpracy, będą wygasać (s. 280).

Miejmy nadzieję, że jednak w praktyce będziemy realizować scenariusz pozytywny, który zdaniem autora rozprawy zakłada, że sieć lokalnych i regionalnych powiązań polsko-ukraińskich będzie się rozszerzać, a we współpracy pojawią się też nowe tematy, takie jak współpraca gospodarcza, obecna również w dotychczasowej kooperacji, ale bardzo nieregularnie, co wynika z trudności prowadzenia działalności gospodarczej na Ukrainie (s. 280).

III Źródła i literatura przedmiotu

Autor rozprawy wykorzystał przy jej pisaniu bardzo dużą liczbę źródeł i opracowań. Wśród źródeł podstawową rolę odegrały akty prawne polskie i ukraińskie oraz będące wytworem instytucji Unii Europejskiej. Drugą ważną i liczną grupę źródeł stanowią dokumenty wytworzone przez instytucje rządowe i pozarządowe oraz związane z realizowaniem projektów finansowych wspomagających współpracę transgraniczną. Merytoryczna część rozprawy została przygotowana w oparciu o tzw. źródła bezpośrednie, czy ankietę przeprowadzoną wśród władz terytorialnych Polski i Ukrainy. Swe uwagi dotyczące roli tej grupy źródeł zaprezentowałem wyżej. Raz jeszcze też zasygnalizuję, że dla zwiększenia wiarygodności przeprowadzonych badań ankietowych zabrało źródeł wywołanych.

Dobrze pod względem ilościowym i merytorycznym przedstawia się literatura przedmiotu, wśród której jest znaczna część pozycji zagranicznych. Zabrakło mi jednak pozycji będących pokłosiem badań naukowych środowiska Wschodniej Polski, szczególnie zainteresowanego współpracą transgraniczną, (np. środowiska naukowego Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu, czy też UMCS Lublin – Bogdana Kowałki, Katarzyny Kuć-Czajkowskiej, Andrzeja Mischczuka, Mariusza Sienkiewicza) Mimo pewnych „luk” w źródłach i literaturze stanowią one jednak dobrą podstawą do ujęcia problemu badawczego oraz przygotowania warstwy merytorycznej rozprawy oraz formułowania wniosków dotyczących aktualnego stanu współpracy i jej perspektyw.

IV Metody badawcze i język rozprawy

Pisząc rozprawę mgr Igor Ksenicz podkreślił, że w pracy zostaną wykorzystane metody badawcze charakterystyczne dla nauk społecznych, a zwłaszcza dla nauki o polityce. Jednocześnie ze względu na prawne podejście do samorządu czerpać miał z metod będących w dorobku prawa i dyscyplin pokrewnych. Eksponuje zatem przede wszystkim metodę instytucjonalno-prawną, ujęcie ilościowe i metodologię badań sondażowych. O ile ta pierwsza nie budzi wątpliwości to te inne zapewne można określić jako metody: analityczna, statystyczna lub porównawcza. Badania sondażowe odzwierciedlają techniki ich prowadzenia a nie metody.

Bardzo pozytywnie oceniam stronę językową rozprawy. Mimo dość trudnej problematyki badawczej została ona napisana klarownie. Trudno też mieć większe zastrzeżenia do strony warsztatowej rozprawy, zwłaszcza, że świetnie opanował jej autor stosowanie przepisów polemicznych, dygresyjnych, wyjaśniających i odsyłających. Pewne zastrzeżenie budzi natomiast bibliografia, a praktycznie pierwsza jej część poświęcona *Tekstom źródłowym*. Brakuje w niej „porządku wewnętrznego”, czyli przedstawienia aktów prawa zgodnie z ich hierarchią (nie są one też tekstami źródłowymi) oraz wydzielenia tradycyjnych dokumentów (np. protokołów czy sprawozdań).

V Wniosek końcowy

Rozprawa doktorska magistra Igora Ksenicza jest niewątpliwie pierwszym opracowaniem, które w tak szeroki sposób prezentuje współpracę władz lokalnych i regionalnych Polski i Ukrainy. Autor podjął się realizacji tyleż oryginalnego i ambitnego co też i trudnego zadania, jeśli uwzględnimy tragiczne karty we wzajemnych stosunkach między obu państwami. Należy podkreślić, że był w pełni świadom wyzwań jakie przed nim stały a zarazem posiadał odpowiednią wiedzę teoretyczną i metodologiczną z kilku dyscyplin (prawa i administracji, nauki o polityce, czy też stosunków międzynarodowych) niezbędną dla zrealizowania problemu badawczego. Ta wiedza pozwoliła Panu magistrowi na dokonanie pogłębionych analiz i formułowanie ocen i wniosków opartych przede wszystkim na przeprowadzonych badaniach ankietowych oraz opracowaniach naukowych, które dokumentowały tendencje (zarówno pozytywne jak i negatywne) w stosunkach Polsko-ukraińskich w latach 1999-2014, ze szczególnym zwróceniem uwagi na „dyplomację samorządową”, czy też subpaństwowy szczebel partnerstwa strategicznego. Poczynione w recenzji uwagi, nie zmieniają mojej pozytywnej opinii o tematyce rozprawy a jej merytoryczna wartość potwierdza kompetencje badawcze i dojrzałość intelektualną autora.

Reasumując stwierdzam, że rozprawa mgra Igora Ksenicza spełnia kryteria stawiane pracom doktorskim w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.). Wnioskuje zatem o dopuszczenie autora do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Stanisław Bracholowski